

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Transformation of Youth Values in the Era of Social Media

Karshi State University, Faculty of Social Sciences

First-year student, Social Work program

Soliyeva Marjona Abduvakhob qizi

Abstract in English. This article examines how youth values transform within social media environments through an interdisciplinary lens combining philosophical reflection and sociological theory. The study aims to develop a conceptual model explaining shifts in value internalization, normative choice, and identity formation under conditions of digital communication. Methodologically, the research draws on digital sociology, media ecology, and applied hermeneutics, using conceptual analysis, comparative theoretical synthesis, and discourse interpretation. The article’s novelty lies in an integrative framework showing how algorithmic visibility, the attention economy, and influencer institutions jointly reorganize value hierarchies and reshape patterns of social recognition. The results indicate an intensification of value polymorphism among youth, increasing contextualization of moral criteria, and a growing dependence on collective validation mediated by platform metrics. The findings have practical implications for adapting media literacy programs and educational strategies to the structural logic of social platforms, strengthening reflective agency and responsible digital participation.

Keywords: social media; youth; value transformation; identity; algorithmic visibility; attention economy; media literacy

Ijtimoiy tarmoqlar va yoshlar qadriyatlarini transformatsiyasi.

Qarshi davlat universiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti

Ijtimoiy ish yo`nalishi 1-kurs talabasi

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

Soliyeva Marjona Abduvaxob qizi

Annotatsiya. Ushbu maqola ijtimoiy tarmoqlar makonida yoshlar qadriyatlarining transformatsiyasi qanday mexanizmlar orqali sodir bo‘lishini falsafiy va sotsiologik yondashuvlar kesishmasida tahlil qiladi. Tadqiqotning maqsadi raqamli kommunikatsiya muhiti sharoitida qadriyatlarning ichkilashuvi, normativ tanlov va identifikatsiya jarayonlarida yuzaga keladigan o‘zgarishlarni konseptual model orqali asoslashdan iborat. Metodologiya sifatida raqamli sotsiologiya, mediaekologiya va amaliy hermenevtika elementlariga tayangan holda kontseptual tahlil, qiyosiy-nazariy umumlashtirish hamda diskursiv interpretatsiya qo‘llanildi. Ilmiy yangilik ijtimoiy tarmoqlarda algoritmik ko‘rinuvchanlik, e‘tibor iqtisodiyoti va ta’sirchilar institutining o‘zaro bog‘liqligi qadriyatlar ierarxiyasini qayta tartiblashini izohlovchi integrativ nazariy sxema taklif etilganidadir. Natijalar yoshlar orasida qadriyatlar polimorfizmi kuchayishi, axloqiy mezonlarning kontekstlashuvi va jamoaviy tasdiqlashga qaramlik oshishini ko‘rsatadi. Amaliy jihatdan media savodxonlik va tarbiyaviy strategiyalarni raqamli muhitga moslashtirishga doir tavsiyalar beriladi.

Аннотация. В статье анализируются механизмы трансформации молодежных ценностей в пространстве социальных сетей на пересечении философских и социологических подходов. Цель исследования состоит в обосновании концептуальной модели изменений, возникающих в процессах интериоризации ценностей, нормативного выбора и идентификации в условиях цифровой коммуникационной среды. Методологическая база включает элементы цифровой социологии, медиаэкологии и прикладной герменевтики; использованы концептуальный анализ, сравнительно-теоретическое обобщение и дискурсивная интерпретация. Научная новизна заключается в предложенной интегративной схеме, объясняющей, как алгоритмическая видимость, экономика внимания и

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

институт инфлюенсеров в социальных сетях совместно перестраивают иерархии ценностей. Полученные результаты указывают на усиление полиморфизма ценностей у молодежи, контекстуализацию моральных критериев и рост зависимости от коллективного подтверждения. Практическая значимость связана с адаптацией медиаграмотности и воспитательных стратегий к логике цифровой среды.

Kalit soʻzlar: ijtimoiy tarmoqlar; yoshlar; qadriyatlar transformatsiyasi; identitet; algoritmik koʻrinuvchanlik; eʻtibor iqtisodiyoti; media savodxonlik

Ключевые слова: социальные сети; молодежь; трансформация ценностей; идентичность; алгоритмическая видимость; экономика внимания; медиаграмотность

Introduction. Ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy ijtimoiylikning asosiy infrastrukturasi aylangan sharoitda yoshlar qadriyatlarining qanday shakllanishi va qay tarzda oʻzgarishi masalasi 09.00.04 ixtisosligi doirasida dolzarb nazariy muammo sifatida namoyon boʻladi. Qadriyatlar nafaqat axloqiy yoʻnalish va hayotiy tanlovlarni belgilovchi meʼyoriy tizim, balki subyektning oʻzini anglash, jamiyat bilan munosabatini tartibga soluvchi semantik “kompas”dir. Raqamli platformalar bu kompasni bevosita yoʻnaltirmasada, koʻrinuvchanlikning algoritmik rejimlari, ommaviy eʻtirofning metrik koʻrsatkichlari va tezkor taqlid mexanizmlari orqali qadriyatlar ierarxiasini qayta tashkil etadigan shart-sharoitlarni kuchaytiradi. Bu jarayonda “qadrlash”ning oʻzi ham baholashdan koʻra namoyish etish, ijtimoiy tasdiq olish va oʻz imijini boshqarish bilan qorishib ketishi mumkin; natijada qadriyatlar mazmuni emas, ularning koʻrinish shakli va taqdim etilish usuli muhimlashadi. Mazkur tendensiyalar yoshlarning kelajak rejalari, ijtimoiy masʼuliyat, mehnat etosi, bilimga munosabat

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

hamda shaxsiy daxlsizlik haqidagi tasavvurlarida sezilarli transformatsiyalarni keltirib chiqaradi.

Mavjud ilmiy adabiyotlarda ijtimoiy tarmoqlar ta’siri turli yo‘nalishlarda talqin qilinadi: bir tomonda tarmoqlarni demokratlashuv va imkoniyatlar kengayishi sifatida ko‘ruvchi yondashuvlar, ikkinchi tomonda esa e’tibor iqtisodiyoti, manipulyativ dizayn va nazoratning yangi shakllarini urg‘ulovchi tanqidiy pozitsiyalar mavjud. Tarmoqli jamiyat konsepsiyasi raqamli muloqotning tuzilmaviy xususiyatlarini ochib bergan bo‘lsa [1], ijtimoiy kapital va onlayn munosabatlar o‘rtasidagi aloqadorlik tahlillari qadriyatlar almashinuvining “ko‘rinmas” resurslar orqali yurishini ko‘rsatadi [2]. Shuningdek, “suyuqlashgan modernlik” haqidagi qarashlar barqaror me’yorlar yemirilishi va tanlovlarning doimiy qayta ko‘rib chiqilishi sharoitida yoshlarning o‘zini tutishi qanday o‘zgarishini izohlaydi [3]. O‘zbekistonda raqamli muhitning yoshlar tarbiyasi va ma’naviy yo‘nalishlariga ta’siri masalasi ham ko‘proq pedagogik va ijtimoiy-falsafiy kesimda ko‘tarilib, media savodxonlik hamda axborot madaniyatini rivojlantirish zarurati ta’kidlanadi [4]. Biroq ko‘plab ishlarda platformalarning texnologik mantiqi bilan qadriyatlar psixologik ichkilashuvi o‘rtasidagi bog‘liqlik bir butun mexanizm sifatida yetarlicha integratsiyalashmagan, ayniqsa algoritmik ko‘rinuvchanlik va ta’sirchilar institutining normativ tanlovga ta’siri masalasi konseptual darajada parchalangan holda qolmoqda.

Ushbu maqolaning maqsadi ijtimoiy tarmoqlarda yoshlar qadriyatlari transformatsiyasini izohlovchi integrativ nazariy modelni ishlab chiqish va uning asosiy mexanizmlarini tahliliy ravishda ochib berishdir. Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: birinchidan, raqamli muhitda qadriyatlarning shakllanishiga ta’sir qiluvchi strukturaviy omillarni ajratish; ikkinchidan, e’tibor iqtisodiyoti va metrik tasdiqning normativ tanlovga ta’sirini izohlash; uchinchidan, identitet qurilishi jarayonida

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

“namoyish etiladigan qadriyatlar” va “amal qilinadigan qadriyatlar” o‘rtasidagi tafovutlar qanday kuchayishini ko‘rsatish; to‘rtinchidan, amaliy jihatdan media savodxonlik va tarbiyaviy strategiyalarni raqamli mantiqqa moslashtirish bo‘yicha xulosaviy yo‘nalishlarni belgilash. Ilmiy yangilik platforma dizayni, algoritmik filtrlash, ta’sirchilar orqali tarqaladigan me‘yoriy andozalar va yoshlarning ijtimoiy tasdiqqa ehtiyoji o‘rtasidagi o‘zaro kuchaytiruvchi aloqalarni yagona konseptual sxemada birlashtirishdan iborat. Amaliy ahamiyat esa ta’lim va tarbiya tizimida “kontent iste’moli”ni nazorat qilish bilan cheklanmay, reflektiv tanlovni shakllantirishga qaratilgan raqamli etik kompetensiyalarni rivojlantirish zaruratini asoslashidadir.

Materials and Methods. Tadqiqot nazariy xarakterga ega bo‘lib, empirik so‘rov yoki eksperiment emas, balki konseptual tahlil va qiyosiy-nazariy umumlashtirishga tayanadi. Ma’lumotlar bazasi sifatida ijtimoiy tarmoqlar va raqamli madaniyatga oid xalqaro nazariy ishlanmalar, klassik sotsiologik konsepsiyalar hamda O‘zbekistonda yoshlar va axborot makoni masalalarini yorituvchi ilmiy manbalar tanlandi. Metodologik asos uch komponentdan tuzildi: birinchisi, mediaekologik yondashuv bo‘lib, u platformani shunchaki kanal emas, balki tajriba, idrok va me‘yoriy sezgirlikni qayta shakllantiruvchi muhit sifatida ko‘radi; ikkinchisi, raqamli sotsiologiya doirasida e’tibor iqtisodiyoti va platforma kapitalizmi mantiqlarini qadriyatlar dinamikasiga bog‘lash; uchinchi, amaliy hermenevtika orqali onlayn diskurslarda qo‘llanadigan qadriyat leksikasi, “muvaqqafiyat”, “obro‘”, “zamonaviylik”, “o‘zini rivojlantirish” kabi tushunchalarning semantik siljishlarini interpretatsiya qilish. Metodologik tanlovning ilmiy asosliliigi shundaki, qadriyatlar transformatsiyasi faqat individual psixologik o‘zgarish emas, balki kommunikativ muhitning tuzilishi bilan bog‘liq ijtimoiy jarayon sifatida tushuntirilgandagina uning barqaror mexanizmlari aniqlanadi. Ayniqsa, platforma kapitalizmi sharoitida foydalanuvchi xatti-harakatlari va me‘yoriy tanlovlar

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

“ma’lumotlantirilgan” holda boshqarilishini yorituvchi konsepsiyalar bu tadqiqot uchun tayanch nuqta bo‘ldi [5]. Shuningdek, yoshlar ma’naviyati va axborot madaniyati kesishmasidagi yondashuvlar mahalliy kontekstni hisobga olish imkonini berdi [4].

Results. Nazariy tahlil natijasida ijtimoiy tarmoqlar sharoitida yoshlar qadriyatlari transformatsiyasini izohlovchi besh mexanizm ajratildi va ularning o‘zaro bog‘liqligi konseptual modelda jamlandi. Birinchi mexanizm algoritmik ko‘rinuvchanlikdir: platforma lentasi va tavsiya tizimlari muayyan xatti-harakatlarni, estetik standartlarni va diskurslarni ko‘proq ko‘rsatish orqali “normal” va “istalgan”ning sezgir chegaralarini qayta belgilaydi. Ikkinchi mexanizm e’tibor iqtisodiyoti bo‘lib, unda e’tibor cheklangan resurs sifatida raqobat predmetiga aylanadi va bu raqobatda tezkor ta’sir, qisqa format, emotsional rezonans ustunlikka ega bo‘ladi; natijada qadriyatlar chuqur asoslanishdan ko‘ra tez “signallash” shakliga o‘tadi. Uchinchi mexanizm metrik tasdiq rejimi bo‘lib, layk, repost, ko‘rishlar soni singari ko‘rsatkichlar ijtimoiy baholashni standartlashtiradi; baho olish jarayoni esa ko‘pincha mazmuniy muhokamadan ko‘ra kvantifikatsiyalangan reaksiyalar bilan almashinadi. To‘rtinchi mexanizm ta’sirchilar instituti orqali me’yoriy andozalarning tarqalishidir: ta’sirchilar shaxsiy tajriba, iste’mol tanlovi, tana va turmush tarzi, muvaffaqiyat narrativlari orqali qadriyatlarni “hayotiy retsept” ko‘rinishida ommalashtiradi. Beshinchi mexanizm identitetning performativlashuvidir: yosh foydalanuvchi o‘zini doimiy taqdim etish rejimida “kim” ekanini emas, “qanday ko‘rinishini” birlamchi mezon sifatida qo‘llay boshlaydi; bu holat qadriyatlar ichkilashuvi bilan ularning namoyishi o‘rtasida masofa paydo qilishi mumkin.

Model doirasida transformatsiyaning uch tipik natijaviy ko‘rinishi qayd etildi. Birinchi ko‘rinish qadriyatlar polimorfizmining kuchayishi bo‘lib, bunda yoshlar bir vaqtning o‘zida bir-biriga zid bo‘lishi mumkin bo‘lgan me’yoriy pozitsiyalarni turli kontekstlarda qo‘llaydi; onlayn va oflayn muhitdagi “qadriyat repertuari” bir xil

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

bo‘lmasligi ehtimoli ortadi. Ikkinchi ko‘rinish axloqiy mezonlarning kontekstlashuvidir: universal prinsiplar o‘rniga vaziyatga moslashuvchi, auditoriya kutilmalariga qarab o‘zgaruvchi baholash uslubi kuchayadi. Uchinchi ko‘rinish jamoaviy tasdiqlashga qaramlikning ortishidir: ijtimoiy tan olinmaslik xavfi, chetda qolish hissi va “ko‘rinmas” bo‘lib qolish qo‘rquvi tanlovlarga bosim o‘tkazadi; bunday bosim ba‘zan iste‘mol, muloqot, hatto kasbiy orientatsiya kabi sohalarda ham seziladi. Shuningdek, transformatsiya jarayonida “tezkor muvaffaqiyat” va “doimiy o‘zini optimallashtirish” qadriyatlarining ko‘tarilishi, shaxsiy daxlsizlikning nisbiylashuvi hamda emotsional me‘yorlarning ommaviy trendlar bilan moslashuvi kuzatildi.

Discussion. Olingan natijalar tarmoqli jamiyat nazariyasida ta‘kidlanganidek, ijtimoiy munosabatlar markazining institutlardan tarmoqlarga siljishi bilan mos keladi, biroq bu siljish faqat kommunikatsiya kanallarini ko‘paytirish emas, balki me‘yoriy sezgirlikni qayta sozlash ekanini ham ko‘rsatadi [1]. Qadriyatlar polimorfizmi va kontekstlashuvi “suyuqlashgan” modernlik sharoitida barqaror identifikatsiya tayanchlari zaiflashishi haqidagi g‘oyalarni raqamli muhitda yanada keskinroq ko‘rinishda tasdiqlaydi [3]. Shu bilan birga, bu tadqiqot natijalari platforma kapitalizmi konsepsiyasiga muvofiq tarzda, iqtisodiy modelning o‘zi qadriyatlar sohasiga bilvosita normativ bosim sifatida kirib kelishini, ya‘ni e‘tibor va ma‘lumotlar uchun raqobat qadriyat signallari ishlab chiqarilishini rag‘batlantirishini anglatadi [5]. Ijtimoiy kapital haqidagi yondashuvlar nuqtai nazaridan esa metrik tasdiq rejimi “resurs”ning ko‘rinishini soddalashtiradi: obro‘ va ishonch ko‘proq raqamlar bilan ifodalanar ekan, ularning mazmuniy legitimatsiyasi ikkilamchi bo‘lib qolishi mumkin [2]. Mahalliy kontekstda axborot madaniyati va media savodxonlik masalalarining dolzarbligi shundaki, yoshlar uchun raqamli muhitda tanqidiy fikrlash, manbalarni tekshirish va

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

o‘zini boshqarish ko‘nikmalari qadriyatlarining ichkilashuvini qo‘llab-quvvatlovchi “himoya omili” vazifasini o‘tashi mumkin [4].

Nazariy va amaliy ahamiyat shundan iboratki, taklif etilgan model tarbiya va ta’lim strategiyalarini faqat taqiqlash yoki cheklash logikasiga qaratmasdan, platforma mantiqlarini ochiq muhokama qilish va reflektiv agentlikni kuchaytirishga yo‘naltirish zarurligini ko‘rsatadi. Masalan, metrik tasdiqning psixologik bosimlarini anglatish, algoritmik tavsiyaning betaraf emasligini tushuntirish, ta’sirchilar kontentini “norma” emas, diskursiv konstruktsiya sifatida o‘qish kompetensiyalarini shakllantirish qadriyatlar barqarorligini mustahkamlashi mumkin. Shu bilan birga, tadqiqot cheklovlari mavjud: birinchidan, ish konseptual bo‘lgani sababli aniq platformalar, hududiy farqlar yoki yosh guruhlari bo‘yicha empirik o‘lchovlar kiritilmagan; ikkinchidan, transformatsiya jarayonida gender, iqtisodiy stratifikatsiya va ta’lim kapitali kabi omillar differensial ta’sir ko‘rsatishi ehtimoli alohida modellashtirilmagan; uchinchidan, algoritmik tizimlarning yopiq tabiati sababli ko‘rinuvchanlik mexanizmlarini to‘liq verifikatsiya qilish cheklangan. Kelajakdagi tadqiqotlar uchun istiqbol sifatida aralash metodlar asosida, ya’ni kontent tahlili, raqamli etnografiya va so‘rovlarni birlashtirgan holda qadriyatlar ierarxiasining o‘zgarishini o‘lchash, shuningdek, media savodxonlik dasturlarining qadriyat barqarorligiga ta’sirini baholash maqsadga muvofiq.

Conclusion. Tadqiqot ijtimoiy tarmoqlar sharoitida yoshlar qadriyatlari transformatsiyasi platforma muhitining tuzilishi bilan uzviy bog‘liq ekani haqidagi xulosani asoslaydi. Taklif etilgan konseptual model algoritmik ko‘rinuvchanlik, e’tibor iqtisodiyoti, metrik tasdiq, ta’sirchilar instituti va identitet performativlashuvi o‘rtasidagi o‘zaro kuchaytiruvchi aloqalar orqali qadriyatlar ierarxiyasi qayta tartiblanishini ko‘rsatdi. Natijalar qadriyatlar polimorfizmi kuchayishi, axloqiy

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

mezonlarning kontekstlashuvi va jamoaviy tasdiqlashga qaramlik ortishi kabi yo‘nalishlarni umumlashtirdi. Mazkur xulosalar ta‘lim va tarbiya amaliyotida media savodxonlikni faqat texnik ko‘nikma sifatida emas, balki refleksiv tanlov, raqamli etika va mas‘uliyatli ishtirokni shakllantiruvchi qadriyat-kompetensiya sifatida rivojlantirish zaruratini ko‘rsatadi.

Adabiyotlar ro‘yxati.

1. Castells M. The Rise of the Network Society. 2nd ed. Chichester, Wiley-Blackwell, 2010. 656 p.
2. Boyd D. It’s Complicated: The Social Lives of Networked Teens. New Haven, Yale University Press, 2014. 256 p.
3. Bauman Z. Liquid Modernity. Cambridge, Polity Press, 2000. 240 p.
4. Jo‘rayev N. Axborot madaniyati va ma‘naviy xavfsizlik masalalari. Toshkent, O‘zbekiston, 2019. 240 b.
5. Srnicek N. Platform Capitalism. Cambridge, Polity Press, 2017. 120 p.
6. Гидденс Э. Социология. Москва, Едиториал УРСС, 2005. 704 с.
7. Habermas J. The Theory of Communicative Action. Vol. 1. Boston, Beacon Press, 1984. 457 p.